

Remissvar angående Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet 2018–2029

Sammanfattning

Vi ser det som mycket positivt att Trafikverket under planperioden lagt in byggstart för ytterligare två spår på sträckan Lund–Hässleholm, dubbelspår på Väst kustbanan förbi Helsingborg och en upprustning av befintlig stambana mellan Älmhult och Hässleholm.

Samtidigt är det av yttersta vikt att sträckan Lund–Hässleholm tidigareläggs i planen. Kapacitetsutnyttjandet på sträckan har nått taket vilket utsätter såväl gods- som persontrafiken för stora störningsrisker. Under oktober 2017 var punktligheten till Hässleholm endast 84,5 procent, väsentligt sämre än rikssnittet.

Sträckan Lund–Hässleholm är huvudstråk för den nationella tågtrafiken från Köpenhamn/Malmö till Stockholm och samtidigt Sveriges största godsstråk. Det är idag en flaskhals som förhindrar fortsatt ökning av tågtrafiken i Sverige. Det är mot denna bakgrund kapacitetshöjande åtgärder på sträckan bör prioriteras tidigt i planperioden.

IKEA växer kraftigt i södra Sverige och har idag drygt 9 000 medarbetare där. Bra transporter säkerställer vår kompetensförsörjning och är därmed affärskritiska för IKEAs verksamhet. Dessutom har vi ett behov av en fungerande inpendling till regionen från Copenhagen Airport och Stockholm. Räknar vi samman våra medarbetares dagliga pendling, arbetsresorna mellan de fyra orterna och adderar affärsresorna till och från Copenhagen Airport, uppskattar vi att IKEAs verksamhet i regionen genererar omkring 1 000 000 tågresor varje år.

Mot den bakgrunden ser IKEA-bolagen ett starkt behov av att följande projekt påbörjas snarast:

Lund–Hässleholm

Lund, Högevall–Flackarp - Fyrspår.
Hässleholm–Lund - Fyrspår.

Befintliga södra stambanan

Älmhult–Hässleholm - Kontaktledning, reinvestering.

Malmö–Helsingborg

Ängelholm–Maria - Dubbelspårsutbyggnad, inklusive Romaresväg.
Maria–Helsingborg C - Dubbelspår.

1. Bakgrund

På uppdrag av regeringen överlämnade Trafikverket den 31 augusti sitt förslag till nationell trafikslagsövergripande plan för transportsystemet 2018-2029 till infrastrukturminister Tomas Eneroth. Förslaget är ute på remiss och våren 2018 presenterar regeringen en slutgiltig plan.

Detta dokument innehåller IKEAs synpunkter på Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029.

2. IKEA i Sverige

Med rötter i Småland i Sverige har IKEA växt till världens största leverantör av heminredning med varuhus i 49 länder. IKEA är idag flera bolag som arbetar under ett av världens starkaste och mest respekterade varumärken. IKEA har som ambition att fördubbla sin omsättning under perioden 2012-2020, ett mål som vi är på väg att nå tack vare vår starka tillväxt globalt.

Idag jobbar cirka 15 500 IKEA-medarbetare i Sverige. Följaktligen skapar vi arbetstillfällena i vår egen verksamhet och hos våra många underleverantörer. I Sverige finns, utöver retail-verksamheten på 20 varuhus, bland annat IKEAs globala design- och produktutveckling. Sverige är dessutom IKEAs fjärde största inköpsland, eftersom cirka fem procent av alla IKEA-produkter som säljs globalt köps in och produceras i Sverige.

IKEA strävar efter att skapa en bättre och mer hållbar vardag för de många människorna. En hållbar utveckling är en förutsättning för att vi ska kunna växa och driva en långsiktigt framgångsrik affärsverksamhet. IKEA har gjort stora investeringar i hållbarhet med bland annat 1,5 miljarder kronor i förnybar energi – och det enbart i Sverige. Tack vare vår egen produktion av el från vindkraft är hela vår verksamhet i Norden sedan 2015 helt självförsörjande på energi.

Totalt har IKEA de senaste fem åren investerat mer än 6 miljarder kronor i Sverige; i existerande och nya varuhus, i våra produktionsenheter, i andra byggnader och i förnybar energi.

IKEA vill vara med och spela en ledande roll för en positiv utveckling i Sverige. Vi tror att högre miljökrav, effektiviseringar och innovation skapar grunden för en långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt och konsumtion samt nya jobb.

3.1 Ett IKEA kluster i södra Sverige

I södra Sverige utgör orterna Malmö, Helsingborg och Älmhult ett IKEA-kluster med Älmhult som nav. Summerar vi de drygt 9 000 medarbetarna i södra Sverige med de cirka 1 000 IKEA-medarbetarna i och kring Köpenhamn har vi cirka 10 000 medarbetare i regionen.

IKEA tror på en fortsatt stark utveckling i södra Sverige och stärker genom en långsiktig helhetssyn sin närvaro där. I södra Sverige är flera av IKEAs globala utvecklingsenheter placerade. Enheter som supporterar IKEA globalt med design, innovation och inköp av både produkter, råvaror och livsmedel. Dessutom sker här en stor del av IKEAs affärsutveckling – inte minst arbetet kopplat till vår övergång till multi-channel retailing.

IKEAs globala expansion sätter sitt avtryck på tillväxten i IKEA-bolagen i södra Sverige. Bara de senaste tre åren har omkring 2 000 nya tjänster tillkommit på IKEA i Älmhult, Malmö och Helsingborg.

3.2 Älmhult – IKEAs hjärta

IKEA har sina rötter och sitt hjärta i Älmhult. Älmhult är också centrum för IKEA kulturen såväl för människor i Sverige som för de många medarbetarna runt om i världen. Varje år besöker tiotusentals medarbetare och partners från hela världen Älmhult för att lära sig mer om våra värderingar och rötter.

Vi vet att det går att växa på landsbygden i Sverige och de senaste tre åren har IKEA skapat fler än 1 000 nya arbetstillfällen enbart i Älmhult. I dag jobbar totalt 5 100

medarbetare från fler än 50 olika länder där – en ökning av antalet medarbetare på nära 25 procent och siffror som gör Älmhult till världens största IKEA-ort.

Älmhult är och kommer även i framtiden att vara hjärtat i IKEAs globala produkt och sortimentsverksamhet. Här finns hela kedjan i vårt utvecklingsarbete från idé till färdig produkt i varuhuset.

I Älmhult har vi vår globala design- och utvecklingsenhet. Här sker även en stor del av IKEAs innovationsutveckling och digitaliseringsprojekt. Som våra samarbeten med Apple, Google och Amazon i syfte att utveckla det smarta hemmet samt nya logistiklösningar. Hit kommer Disney och Pixar för att lära sig mer om 3D-teknik. I Älmhult sker även materialutveckling för nya möbler producerade av till exempel vårt eget återvunna förpackningsmaterial.

Vi har omkring 50 000 internationella affärsresor till de olika IKEA bolagen i Älmhult varje år. De flesta av besökarna är beroende av tåget.

IKEA vill fortsätta att utveckla Älmhult till en av Sveriges viktigaste platser för innovation och samarbete. Därför rekryterar vi kontinuerligt medarbetare inom en rad olika områden och vi räknar med att fortsätta att växa. De senaste fem åren har IKEA investerat över 2 miljarder kronor i Älmhult och vi planerar flera stora investeringar under de kommande åren.

3.3 Malmö – Global hub för IKEA

I Malmö jobbar cirka 2 500 IKEA-medarbetare, på framförallt Hubhult – IKEAs globala mötes- och arbetsplats för en rad viktiga globala supportfunktioner. Placeringen är optimal med drygt en timme från Älmhult och 20 minuter till en internationell flygplats, vilket innebär att Hubhult fungerar som en global mötesplats för IKEA-medarbetare från hela världen. Hubhult har årligen omkring 60 000 besökare, både internationella och nationella, som varje år genererar cirka 34 000 hotellnätter i Malmö.

Hubhult öppnades 2015 och på bara två år har antalet medarbetare ökat med över 60 procent. Därför planerar vi att bygga ut med ett hotell för att ytterligare stärka Hubhult som global mötes- och konferens-plats, med planerad byggstart under 2018.

I nuläget har vi även en markanvisning med en option som ger oss möjlighet att utreda och säkra våra investeringar på lång sikt för framtida behov med ytterligare ett kontor för 900 medarbetare.

3.4 Helsingborg - Sverigebasen för IKEA

Helsingborg har länge spelat en viktig roll för IKEA och kompletterar Älmhult och Malmö med placeringen av det svenska huvudkontoret med supportfunktioner till IKEAs varuhus och övriga enheter i Sverige.

Utöver det svenska huvudkontoret finns även IKEAs globala IT-kontor samt det globala arkitektkontoret som ansvarar för att rita alla IKEAs nya och befintliga varuhus i världen.

Antalet medarbetare i Helsingborg är idag cirka 1 500 stycken.

4. Järnvägens betydelse för utvecklingen av IKEAs verksamhet i södra Sverige

IKEA är idag helt beroende av väl fungerande järnvägsförbindelser i södra Sverige. De cirka 10 000 medarbetare som bor och arbetar i regionen rör sig mellan hemmet och arbetsplatsen, samt mellan de olika IKEA-enheterna i Malmö, Helsingborg och Älmhult under dagen.

Lika viktigt är bra förbindelser till och från Copenhagen Airport. Detta eftersom vi uppskattar att våra partners och besökare varje år gör upp emot 70 000 internationella affärsresor till och från Copenhagen Airport. Medan våra egna medarbetare årligen gör omkring 65 000 resor från och till den danska flygplatsen.

Pulsådern mellan Copenhagen Airport och våra fyra IKEA-orter i regionen är järnvägen. Räknar vi samman våra medarbetares dagliga pendling, arbetsresorna mellan de fyra orterna och adderar affärsresorna till och från Copenhagen Airport, uppskattar vi att IKEAs verksamhet i regionen genererar omkring 1 000 000 tågresor varje år.

Utöver detta driver IKEA sedan många år en egen bussverksamhet för sina egna medarbetare med sex dagliga turer Helsingborg–Älmhult, Älmhult–Malmö och Helsingborg–Malmö.

IKEAs affärsidé bygger på expansion. Sett till de senaste 20 åren har IKEA globalt öppnat ett tiotal nya varuhus varje år. De bolag som arbetar med att utveckla IKEAs sortiment och serva försäljningsverksamheten, växer parallellt med antalet nya varuhus. En stor del av denna supporterande verksamhet finns i Skåne, Småland och Köpenhamn.

Inom många områden finns inte den kompetens IKEA söker i Sverige, utan denna måste sökas internationellt. Många av våra medarbetare kommer från storstäder och vill därför bo i större orter som Lund och Malmö – men däremot arbeta i Älmhult.

Kompetensförsörjning är avgörande för IKEAs fortsatta expansion i regionen. Samtidigt är just kompetensförsörjning en av våra största utmaningar. Detta eftersom tågtrafiken till och från dessa orter inte är tillräckligt bra. En väl fungerande infrastruktur i denna region är affärskritisk och avgörande för att säkerställa en fortsatt expansion, fortsatta investeringar och fler arbetstillfällen.

5. IKEA och godstrafik på järnväg

Av den totala mängden gods IKEA transporterar i Sverige går närmare 45 procent på järnväg – ofta som kombi med den sista delen av transporten med lastbil. Fördelen med järnvägen är att den är bra för miljön. Nackdelen med järnvägen är att den är mindre flexibel. Om ett helt tåg lastat med vårt gods blir försenat påverkar det en mycket större del av vår verksamhet, än vad en försenad lastbil skulle göra.

IKEA menar att svensk godstrafik och svensk persontrafik har samma utmaning: En brist på kapacitet. Finns det en bra och utvecklad kapacitet och flexibilitet, transporterar IKEA gärna mer gods på järnväg.

6. Vår fortsatta expansion äventyras

IKEA växer och vill fortsätta växa i Skåne och Småland, men eftersatt infrastruktur som leder till förlängda restider, förseningar samt en alltför låg kvalitet på själva tågen, äventyrar vår fortsatta expansion i Sverige.

Våra egna intervjuer med våra medarbetare visar tydligt att restid, punktligheten och komfort inte motsvarar deras förväntningar. Intervjuerna visar även att våra pendlare medarbetare inte ser pendling som en långsiktig lösning – med dagens förutsättningar.

Detta innebär att kollektivtrafikens bristande kvalitet äventyrar vår fortsatta expansion – globalt och i Sverige. Detta eftersom tågtrafikens bristande kvalitet gör det svårt för oss att dels rekrytera nya medarbetare, dels behålla de medarbetare som redan arbetar hos oss.

Det är bra att behovet av godstransporter uppmärksammas, men IKEAs akuta behov är att säkerställa försörjning av kompetens. Utan kompetenta medarbetare finns det inte något gods att transportera. Därför understryker vi vikten av att prioritera persontransportfrågan.

7. Järnvägsinvesteringar som stärker tillväxt

Vi ser det som mycket positivt att Trafikverket under planperioden lagt in byggstart för ytterligare två spår på sträckan Lund–Hässleholm, dubbelspår på Västkustbanan förbi Helsingborg och en upprustning av befintlig stambana mellan Älmhult och Hässleholm.

Samtidigt är det av yttersta vikt att sträckan Lund–Hässleholm tidigareläggs i planen.

Kapaciteten på spåren är redan kraftigt eftersatt vilket leder till en bristfällig kollektivtrafik i regionen. För att utvecklingen av Skåne och södra Sverige inte ska bromsas och fortsatt tillväxt ska vara möjlig, borde utbyggnad redan ha påbörjats. Detta innebär att de i planen utpekade projekten måste börja byggas snarast.

Södra stambanan är i första hand en viktig sträcka för Sverige, i andra hand en viktig pulsåder för IKEAs kompetensförsörjning. En bristande infrastruktur i södra Sverige riskerar att minska IKEAs konkurrenskraft, eftersom vi inte kan rekrytera den spetskompetens vi behöver för att fortsätta utveckla våra olika verksamheter i Malmö, Helsingborg och Älmhult. Något som leder till att vår fortsatta starka tillväxt i Sverige äventyras.

Debatten om en ny järnväg kretsar ofta kring bästa sättet att knyta ihop städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. Behovet för IKEAs del ligger till största del i en utvecklad regional trafik. En större regional arbetsmarknad är av stor betydelse för hela södra Sverige.

För att säkerställa just det regionala resandet efterlyser vi ett helhetsgrepp av sträckan Lund–Hässleholm där även kopplingspunkten på stationen i Hässleholm beaktas – detta för att anpassa järnvägen för olika slags trafik.

Mot den bakgrunden ser IKEA ett starkt behov av att följande projekt påbörjas snarast:

Lund–Hässleholm

Lund, Högevall–Flackarp - Fyrspår.
Hässleholm–Lund - Fyrspår.

Befintliga södra stambanan

Älmhult–Hässleholm - Kontaktledning, reinvestering.

Malmö–Helsingborg

Ängelholm–Maria - Dubbelspårsutbyggnad, inklusive Romaresväg.
Maria–Helsingborg C - Dubbelspår.

Inter IKEA Group & IKEA Koncernen

*Pernilla Jonsson, VD
IKEA Älmhult AB
Inter IKEA Group
Mail: pernilla.jonsson@ikea.com*

*Staffan Lindquist, VD
IKEA Retail Services AB/IKEA Services AB
IKEA Koncernen
Mail: staffan.lindquist@ikea.com*